

Drugo otvoreno pismo g. prof. J. Hanelu.¹

Štovani kolego! Daskora će izteći četredeseta godina od onda, kad mi se je odazvao slavni česki povjestnik, sada već pokojnik Franjo Palacky, i zamolio me, da iztaknem mnijenje svoje o tom, je l' istina il bludnja ona tvrdnja, da je ono, što se je bilo kod starih Čehâ i drugih Slavenâ uobičajilo, pa onda se u pismu izrazilo, postojalo i kod germanskih narodâ, bivši od Slavenâ uzajumljeno, pa onda kao njemačko proglašeno, unatoč svjedočbam u povjesti utemeljenim². Nastojec po mogućnosti zadovoljiti ovomu pozivu, latio sam se odmah stvari, ter sam, razvijajuć misli, u prvom izdanju svoje: „Historyi prawodawstw“ iztaknute, pokazao u drugom svezku svojih: „Pamiętników“ (str. 291—330), odkle i iz česa bi moglo jedno il drugo pravo poteći, te se i u Njemačkoj razviti i aklimatizovati.

Tražec istinu, valjalo je napredovati polagano, s velikim razmišljanjem, opreznošću i premišljanjem, jer glede svega, što se je izreklo, sumnjali su njemački naučnjaci, te gdje je bilo moguće, udarali su s boka, namjesto da razpravljaju stvar *in merito*, kako su govorili stari polski pravnici. Volili su navaljivati kao mačke sa strane, pazeć na riečice („da gehen sie herum, wie die Katze um den heissen Brei“, kako je kazivao štovani Karl Friderik Eichhorn, jednoč profesor sveučilišta u Göttingenu, moj vriedni vodja u nauci prava njemačkoga 1816. god). Ovim načinom postupao je i g. Zybel (Heinrich von Siebel 1844) prigovarajuć Palackomu i meni, neobziruć se na to, što smo oba izrekli o postanku i razvoju slavenskih obćinâ, te odanle o postanku pravâ obćinskih, rodovnih, nasljednih i sudbenih, koja su se znatno razlikovala od njemačkih, što je dobro shvatio dr. Meyer u Amsterdamu, kao što prizna u pismu, koje mi napisa 1834. god. i koje sam dao u

¹ Sr.: „Przewodnik naukowy i literacki“, što izlazi u Lavovu. 1875. str. 1054—6.

² Časop. česk. Mus. 1837 (XI. 1. str. 44). Isto opetovao je u svom djelu, što izadje u Pragu 1848. god. Dějiny nár. č. I. 2. str. 333.

obsežnom izvadku naštampati u pomenutom već „Pamiętniku“ (str. 297—8).

Iz svega toga vidiš, štovani kolego, da sam morao, govoreć o sebi, Zyblu za volju, spomenuti i Palackoga, ne zato, kako u Radu akademije, koje smo oba članovi (Rad jugosl. akad. XXXIV. str. 181—4) pogriješno sciениš, da bi se š njim izporedio („zar možda za to, da sebe postavi s njim u paralelu“ jesu Tvoje rieči), već za to, da dokažem, da je moj posao s g. Zyblem i poslom Palackoga.

Umiešao si se i Ti u taj posao, što me jako veseli, jer se nadam, da može vrlo koristiti razvoju povjesti pravâ slavenskih dalnja razpra, koja će možda među nama postati.

Pisao sam u Varšavi mjeseca studenoga 1876.

Vaclav Aleksander Maciejowski.
